

П. Г. Удхаус

Ъкридж й помага в труден
час

Момичето от бюрото за машинопис и стенография имаше кротък, но изразителен поглед. Отначало в него се четеше единствено ентузиазъм и желание да остана доволен. Сега обаче, като се вдигна от огромната тетрадка, в който беше забоден, той срещна моя с израз на раздразнение и озадаченост. На лицето ѝ беше изписана принудена приветливост като на добра жена, която е била несправедливо измамена. Можех съвсем ясно да прочета какво си мисли, сякаш го беше изкрещяла. Смяташе ме за глупак. И тъй като по този въпрос бяхме единомислени, защото през последния четвърт час аз се чувствах точно така, реших, че трябва да сложа край на моето мъчително излагане.

В случая именно Ъкридж ме беше натопил в тази каша. Той беше разпалил въображението ми с разкази за писатели, които успявали да сътворят по пет хиляди думи на ден, диктувайки произведенията си на стенографка, вместо сами да ги записват. И макар в онзи момент да си давах ясно сметка, че той просто се опитва да осигури клиенти на бюрото за машинописни услуги, в което младата му приятелка Дора Мейсън беше съдружничка, тази идея ме привлече. Като всички писатели, аз изпитвах силно отвращение към непрекъснатата работа и това ми се стори приятен изход, превръщаш съчиняването на литература във весел tête-à-tête разговор. Едва когато тези блеснали очи се вгледаха нетърпеливо в моите и този молив се приготви да записва и най-незначителната от моите златни мисли, открих срещу какво съм изправен. През изминалите петнайсет минути аз изпитвах всички многообразни емоции на човек, който, внезапно призован да произнесе реч пред публика, осъзнава твърде късно, че някой му е отнел ума и го е заменил с глава карфиол. И това ме довърши.

– Съжалявам – каза аз, – но се боя, че няма голяма полза да продължаваме. Явно не мога да се справя.

Сега, след като чистосърдечно бях признал собствената си глупост, изражението на момичето се смекчи. Тя затвори всепрощаващо тетрадката си.

– Доста хора не могат – каза тя. – Въпрос на навик.

– Сякаш всичко ми изхвъркна от главата.

– Аз самата често съм си мислила, че трябва да е много трудно да диктуваш.

Двама души, но с една обща мисъл.

Нейната симпатична толерантност, съчетана с облекчението, че мъките ми бяха свършили, предизвикаха у мен желание да бърбям. Човек изпитва същото чувство, когато зъболекарят му разреши най-сетне да

стане от инквизиторския стол.

– Вие сте от бюрото на Норфък стрийт, нали? – попитах аз. Глупав въпрос, като се има предвид, че аз изрично им се бях обадил по телефона и бях поискал да изпратят някого.

– Да.

– Това е на Норфък стрийт, нали? Искам да кажа... – бързо продължих аз – питам се дали познавате една мис Мейсън там? Мис Дора Мейсън.

Тя доби изненадан вид.

– Аз се казвам Дора Мейсън.

Аз също се изненадах. Не бях предполагал, че съдружничките в бизнеса с машинописни услуги се унижават дотам, че сами да ходят по подобни поръчки. Освен това усетих как ме обзема предишното чувство на неудобство, смятайки – при това, съвсем неоснователно, тъй като я бях виждал само веднъж в живота си, и то от разстояние – че би трябвало да си я спомням.

– Нямахме достатъчно персонал в офиса – обясни тя, – затова дойдох аз. Но откъде знаете името ми?

– Аз съм голям приятел на Ъкридж.

– Ами да, разбира се! Чудех се защо вашето име ми беше толкова познато. Чувал съм го да говори толкова много за вас.

След което двамата наистина се отдадохме на онзи задушевен tête-à-tête, за който си бях мечтал. Тя беше приятно момиче, като единственият видим недостатък в характера ѝ беше нелепото уважение към интелекта и способностите на Ъкридж. Аз, който познавах този враг на човешката раса от момчешките си дни и все още се измъчвах от спомена за онази нощ, когато беше задигнал официалния ми костюм, бих могъл да коригирам преценката ѝ за него, но ми се стори твърде невъзпитано да разбивам момичешките ѝ мечти.

– Идеята за този бизнес с машинописни услуги беше страхотна. Отвори се прекрасна възможност, но ако не беше мистър Ъкридж, щях да я изпусна. Виждате ли, те искаха двеста лири за участие в съдружието, а аз имах само сто. А мистър Ъкридж настоя да ми даде останалата част от парите. Не знам дали ви е споменал, че се чувствах задължен да направя нещо, защото заради него съм загубила работата си при неговата леля. Всъщност, вината изобщо не беше негова, но той не преставаше да твърди, че ако не бях отишла на танци с него, щях да се върна навреме и нямаше да бъда уволнена. Затова...

Мис Мейсън говореше бързо и едва сега успях да вмъкна коментар

за удивителното изявление, което тя беше направила в уводната част на своя разказ. Тези няколко думи така ме бяха смаяли, че почти не обърнах внимание на следващите.

– Казахте, че Ъкридж настоял да намери останалите? – ахнах аз.

– Да. Нали е много мило от негова страна?

– Той ви даде сто лири? Ъкридж!

– Гарантира ги – каза мис Мейсън. – Уредих да платя сто лири авансово, а останалите до шейсет дни.

– Ами ако останалите не бъдат внесени до шейсет дни?

– Е, в такъв случай, се боя, че ще загубя моите сто. Но те ще бъдат внесени, разбира се. Мистър Ъкридж ми каза, че не трябва изобщо да се притеснявам за това. Е, довиждане, мистър Коркоран. Трябва да тръгвам. Съжалявам, че не успяхме да постигнем по-добри резултати с диктуването. Мисля, че ще бъде трудно, докато свикнете.

Бодрата ѝ усмивка на тръгване ми се стори една от най-покъртителните гледки, които бях виждал. Бедното дете! Да кипи от такова весело оживление при положение, че цялото ѝ бъдеще зависеше от способността на Ъкридж да събере сто лири! Предположих, че пак разчита на някой пореден безумен утопичен план, който ще му донесе хиляди – „по скромна преценка, момко!“ – и не за пръв път през годините на приятелството ни си помислих, че Ъкридж би трябвало да се намира на сигурно място в някой дом за душевно болни. Прекрасен човек в много отношения, но не и такъв, който с лека ръка можеше да бъде оставен да се вихри на свобода.

Бях все още погълнат от упоменатите тъжни размисли, когато трясването на входната врата, последвано от тропот на стъпки по стълбите и неясен шум отвън, оповестиха появата на обекта на моите мисли.

– Слушай, момко – каза Ъкридж, връхлитайки в стаята, както му беше навик, като североизточен вихър, – Дора Мейсън ли видях да се отдалечава по улицата? Приличаше на нейния гръб. Тук ли беше?

– Да, помолих нейното бюро да изпрати някого да записва и тя дойде.

Ъкридж се пресегна към буркана с тютюна, напълни лулата си, зареди торбичката си, настани се удобно на дивана, нагласи възглавничките и ме изгледа одобрително.

– Корки, мойто момче – каза Ъкридж, – онова, което ми харесва у теб и причината, поради която винаги съм твърдял, че в най-близко време ще станеш велик човек е, че ти умееш да гледаш в Бъдещето. Ти имаш голям, широк, гъвкав поглед върху нещата. Не си надменен и

приемаш съвети. Казвам ти: „Диктувай писанията си, това ще ти се изплати“ и ти, дявол да го вземе, веднага го правиш. Никакво спорене, никакво колебание. Просто се захващаш и го правиш. Точно този дух носи успех. Харесва ми да го виждам. Диктуването ще прибави хиляди лири годишно към приходите ти. Казвам го с ясно съзнание, момко – хиляди. И ако продължиш да водиш редовен и умерен живот и пестиш парите си, сам ще се изненадаш как капиталът ти ще набъбне. Парите при пет процента сложна лихва се удвояват на всеки четиринайсет години. Когато станеш на четиридесет...

Изглеждаше невъзпитано да се прекъсне идиличният му поток на мисли след всички тези комплименти, но трябваше да го направя.

– Няма значение какво ще се случи с мен, когато стана на четирийсет – казах аз. – Онова, което искам да знам, е какви са тези приказки, че ти си гарантирал на мис Мейсън сто лири?

– А, тя ти е казала? Да! – безгрижно заяви Ъкридж. – Гарантирах ги. Въпрос на съвест, стари друже. За мен, като мъж на честа, просто нямаше избор. Нали разбираш, не мога да се измъкна, моя беше вината, че леля ми я уволни. Трябва да ѝ помогна в този труден час, момко, трябва да ѝ помогна.

Аз го изгледах учудено.

– Виж сега – изрекох строго аз, – хайде да поставим нещата по местата им. Преди няколко дни изкрънка от мен пет шилинга и каза, че те щели да ти спасят живота.

– Точно така, момко, точно така.

– А сега ми приказваш, че ще хвърлиш сто лири без да ти мигне окото сякаш си Ротшилд. Да не би да пушиш хашиш или да смъркаш нещо?

Когато се надигна и ме погледна през тютюневия дим, в очите на Ъкридж се четеше обίδα.

– Този тон не ми харесва, момко – укорително каза той. – Кълна се, направо ме наранява. Звучи така, сякаш си загубил вяра в мен, в моята прозорливост.

– О, знам я твоята прозорливост. И онзи твой голям, широк, гъвкав поглед върху нещата. И твоята огромна, пламенна предприемчивост и уши, които стърчат под прав ъгъл като крила на вятърна мелница. Но това никак не ми помага да разбера откъде, дявол да го вземе, очакваш да намериш сто лири.

Ъкридж се усмихна снизходително.

– Нали не мислиш, че щях да гарантирам парите за бедната малка

Дора, ако не знаех откъде да ги докопам, а? Ако ме попиташ дали разполагам с тях в този момент, честно ще ти отговоря – не. Но те се мержелят на хоризонта, момко, мержелят се на хоризонта. Чувам как пляска с криле.

– Да не би Билсън Тупалката да се бие с някого и да ти донесе отново цяло състояние?

Ъкридж потръпна от неприятния спомен и по лицето му отново се изписа болка.

– Не споменавай името на този човек пред мен, старче – помоли той. – Всеки път, когато си помисля за него, направо ми причернява пред очите. Не, онова, с което разполагам този път, е сериозен делови проект. Можеш спокойно да го наречеш първокласен. Онзи ден случайно срещнах един тип, с когото се запознах в Канада.

– Не знаех, че си бил в Канада – прекъснах го аз.

– Разбира се, че съм бил в Канада. Иди там и питай първия срещнат дали съм бил в Канада. Канада! Бил съм в Канада, да. А като си заминавах, няколко полицаи ме изпратиха до парахода. Е, срещнах този тип на Пикадили. Луташе се насам-натам и изглеждаше съвсем изгубен. Не можах да разбера какво търси тук, защото когато се запознахме, той нямаше пукнат цент. Е, както се оказа, дошло му до гуша от Канада и заминал в Америка, за да си опита късмета и да направи пари. И, дявол да го вземе, още с първия опит успял. Купил парцел земя с размер на носна кърпичка някъде в Тексас или Оклахома и една сутрин, както си копал или садил ряпа или нещо подобно, изведнъж изригнал огромен нефтен фонтан. Очевидно подобни неща се случват там всеки ден. Ако мога да събера някоя и друга лира, проклет да съм, ако сам не ида в Тексас. Огромни открити пространства, където мъжете са мъже, момко – точно за мен работа. Е, заприказвахме се и той каза, че възнамерявал да се установи в Англия. Бил родом от Лондон, но сега за нищо на света не искал да живее тук, защото бил толкова променен. Казах му, че най-добре за него ще бъде да си купи къща в провинцията с приличен ловен парк, а той ми каза: „Добре де, как се купува къща в провинцията с приличен ловен парк?“, а аз отговорих: „Остави всичко на мен, стари друже. Ще се погрижа всичко да бъде наред“. Е, той ми каза да действам и аз отидох във „Фармингдънс“, онази агенция за недвижими имоти на Кавендиш скуеър, нали я знаеш. Поговорих си с управителя. Много почтен старец с проскубани бакенбарди. Казах му, че познавам един милионер, който си търси къща в провинцията. „Намери му една къща, момко – казах аз, – и ще си поделим комисионната“. Той каза: „Дадено!“ и всеки

момент очаквам да ми съобщи, че е изровил нещо подходящо. Сам разбираш какво може да означава това. Тези брокери приемат като лична обида, ако някой клиент си тръгне от агенциите им с нещо повече от копче за прикрепване на подвижна яка и дрехите, с които е облечен, а аз участвам наполовина в подялбата. Помисли си, момко, добре си помисли.

– Ти сигурен ли си, че този тип наистина има пари?

– Направо е червив, момко. Все още не е установил, че в циркулация има и банкноти по-малки от пет лири. Заведе ме на обяд и когато даде бакшиш на келнера, онзи човечец избухна в сълзи и го разцелува по двете бузи.

Е, трябва да призная, че се успокоих, защото наистина изглеждаше, че благополучието на мис Мейсън беше поставено на здрава основа. Никога не бях предполагал, че Ъкридж може да участва в толкова сигурно делово начинание и го казах. Всъщност, аз направо прекалих с одобрението си, защото това го окуражи да ми поиска още пет шилинга назаем, а преди да си тръгне вече преговаряхме за друга сделка, която беше свързана с авансиране от моя страна в размер на половин златна лира в един-единствен транш. Бизнесът поражда бизнес.

През следващите десет дни изобщо не видях Ъкридж. Тъй като му беше навик периодично да изчезва, не се тревожех прекомерно къде се скита моят човек, но от време на време се питах с почуда какво ли става с него. Тази загадка намери своето решение една вечер, когато вървах през Пал Мал на път за дома след късна среща с мой познат актьор, който се канеше да участва във вариететни представления и на когото се надявах – погрешно, както се оказа – да продам едноактна пиеса.

Казвам вечер, но беше почти два часа сутринта. Улиците бяха тъмни и пусти, навред цареше тишина – цял Лондон спеше с изключение на Ъкридж и някакъв негов приятел, на които се натъкнах да стърчат пред магазина за рибарски такъми на Харди. Искам да кажа, Ъкридж стърчеше, а неговият приятел седеше на паважа, облегал гръб на стълба на близкия фенер.

Доколкото успях да видя на мъждивата светлина, той беше мъж на средна възраст, с груби черти и прошарена на слепоочията коса. Успях да огледам слепоочията му, защото – несъмнено с определен мотив – той беше нахлупил шапката си на коляното на левия си крак. Беше облечен изрядно във вечерен костюм, но видът му беше леко изпортен от пръски кал върху нагръдника на ризата, както и от факта, че по някое време в ранните часове на вечерта беше захвърлил, или някой му беше

отнел, вратовръзката. Той се взираше в шапката си с оцъклен поглед. Освен това беше единственият мъж, когото бях виждал да пуши две пури едновременно.

Ъкридж ме приветства с ентузиазма на обсаден от врага гарнизон, посрещаш армейски подкрепления.

– Скъпи мой стари друже! Точно ти ми трябваш! – извика той, сякаш ме беше избрал измежду няколко конкуриращи се помежду си кандидати. – Можеш да ми помогнеш да се оправя с Ханк, момко.

– Това ли е Ханк? – попитах аз, като погледнах към облегнатия на стълба спортсмен, който сега беше затворил очи, сякаш гледката на шапката беше започнала да омръзва.

– Да. Ханк Филбрик. Това е човекът, за когото ти разказвах, човекът, който иска къща.

– Струва ми се, че не иска никаква къща. Изглежда съвсем доволен от огромната необятна шир.

– Бедният стар Ханк е малко на градус – обясни Ъкридж, като погледна своя постигнат от бедствие приятел с всепращащо съчувствие. – Зле му се отразява. Истината, старче, е, че когато тези типове се видят с много пари, става опасно. Няма мярка за нищо. Единственото, което Франк е пил през първите петдесет години от живота си, е вода, а на рождените си дни се е черпил със суроватка, та сега се опитва да навакса изгубеното време. Той съвсем скоро откри, че на света съществуват и такива неща като ликьори и се опитва да ги превърне в свое хоби. Разправя, че имали страшно красив цвят. Нямах да е толкова зле, ако се наливаше само с един, но той обича да си прави експерименти. Смесва ги, момко. Поръчва от всички и ги смесва в голяма халба. Е, искам да кажа – разсъдливо заяви Ъкридж, – не можеш да обърнеш пет или шест халби със смес от бенедиктин, шартрьоз, кумел, ментов крем и отлежало бренди без да се понакъркаш малко. Особено ако дозаредиш с шампанско и бургундско вино.

При тази мисъл силно потръпнах от ужас. Погледнах към човешката винарска изба на паважа с чувство, граничещо със страхопочитание.

– Наистина ли?

– Всяка вечер през последните две седмици. През повечето време бях с него. Аз съм единственият му приятел в Лондон и той обича да съм до него.

– Какви планове имаш за бъдещето му? – поинтересувах се аз. – Искам да кажа, непосредственото му бъдеще. Ще го пренесем ли някъде или възнамерява да прекар ношта тук, под безмълвните звезди?

– Ако ми помогнеш, момко, ще го отнесем в „Карлтън“. Там е отседнал.

– Няма да е за дълго, ако се прибира в това състояние.

– Господ да те поживи, скъпи ми старче, те нямат нищо против. Вчера даде двайсет лири бакшиш на нощния портиер и ме попита дали според мен било достатъчно. Дай една ръка, момко. Да вървим.

Дадох ръка и тръгнахме.

Тази среднощна среща само затвърди впечатлението ми, че като се беше съгласил да действа като агент на мистър Филбрик при покупката на къща, Ъкридж беше попаднал на златоносна жила. Беглите ми впечатления от Ханк ме убедиха, че той не беше човек, който щеше да бъде придирчив към цената. Щеше да плати толкова, колкото му поискаха, без капчица колебание. Ъкридж несъмнено щеше да спечели достатъчно от своя дял от комисионната, за да плати онези сто лири на Дора Мейсън без дори да усети липсата им. Всъщност, за пръв път в живота си той щеше да притежава онзи малък капитал, за който непрестанно говореше с такъв копнеж. Ето защо престанах да се тревожа за бъдещето на мис Мейсън и се съсредоточих върху собствените си проблеми.

На всеки друг те несъмнено биха се сторили дребни грижи, но за мен бяха достатъчно големи, за да ме тормозят. Два дни след срещата ми с Ъкридж и мистър Филбрик на Пал Мал бях получил обезпокоително писмо.

Имаше един „Светски вестник“, за който по онова време работех понякога и от който исках да получавам повече поръчки. Та редакторът на този вестник ми беше пратил покана за предстоящия бал с танци на клуб „Перо и мастило“, като настояваше в замяна да получи колона и половина жив описателен материал. Едва след като се бях нарадвал на приятната мисъл, че от тази неочаквана работа щяха да изпаднат няколко от така нужните ми лири, си дадох сметка защо думите клуб „Перо и мастило“ ми бяха прозвучали познато. Това беше клубът, на който лелята на Ъкридж Джулия беше популярният и енергичен председател и мисълта за втора среща с тази докачлива дама ме изпълни с дълбока меланхолия. Не бях забравил – и вероятно никога нямаше да забравя – сблъсъка ми с нея в гостната ѝ в Уимбълдън.

Аз обаче не бях достатъчно независим във финансово отношение, за да отхвърлям приумиците на редакторите, така че трябваше да поема към своята Голгота; но тази перспектива мачкаше духа ми и аз все още размишлявах мрачно по въпроса, когато силен звън откъм входната врата прекъсна моята медитация. Той беше последван от буботещия глас на

Ъкридж, който попита дали съм си дома. Миг по-късно солидните му форми вече бяха изпълнили стаята ми. Изглеждаше обезумял, пенснето му беше килнато под четиридесет и пет градусов ъгъл, а няколко сантиметрова ивица отделяше яката му от копчето ѝ. Целият му вид ясно показваше, че е претърпял солиден ъперкът от злата съдба и никак не се изненадах, когато още първите му думи разкриха неговото естество.

– Ханк Филбрик – започна без предисловие Ъкридж – е дяволско изчадие, прокажен задръстенияк и червей.

– Сега пък какво се е случило?

– Тази слабоумна изтривалка за крака ме провали! В края на краищата се отказа от онази къща в провинцията. Дявол да го вземе, ако в днешно време Канада произвежда хора като Ханк Филбрик, то Господ да пази Британската империя.

След тази канонада аз загърбих моите дребни грижи, защото изглеждаха съвсем незначителни в сравнение с тази величава трагедия.

– Какво го накара да промени намеренията си? – попитах аз.

– Този колеблив, нерешителен изверг! Винаги съм имал чувството, че нещо в този човек не е наред. Имаше гаден, измамнически поглед. Нали можеш да потвърдиш това, момко? Не съм ли ти разказвал стотици пъти за неговия измамнически поглед?

– Определено. И защо промени намерението си?

– Не разправях ли непрестанно, че човек не може да му и ма доверие?

– Неведнъж. Какво го накара да промени намерението си?

Ъкридж избухна в горчив смях, който едва не напука стъклото на прозореца. Яката му подскочи като живо същество. Яката на Ъкридж винаги е била нещо като барометър, отразяващ силата на неговите чувства. Понякога, когато духът му бе в границите на нормата, тя стоеше прикрепена към копчето си минути наред; но и най-малкият пристъп на повишено атмосферно налягане я караше да подскача и колкото по-развълнуван беше той, толкова по-високо подскачаше тя.

– Когато дружах с Ханк в Канада – заоплакваше се той, – човекът беше издръжлив като вол. Щраусите взимаха уроци при него по добро храносмилане. Но веднага щом се вижда с малко пари... момко – искрено заяви Ъкридж, – когато забогатя, искам да стоиш до мен и да ме наблюдаваш много внимателно. Щом видиш признаци на израждане, незабавно ме предупреди. Не ме оставяй да се изнежвам. Не ми позволявай да издребнявам по отношение на здравето си. Та докъде бях стигнал? А, да. Веднага щом този тип се вижда с малко пари, започва да си

мисли, че е едва ли не стайно мушкато.

– Не бих си помислил подобно нещо, ако имам предвид какво ми разказа онази вечер.

– Точно случилото се онази вечер стана причина за всички неприятности. Той, естествено, се събудил с главоболие.

– Не се и съмнявам.

– Да, но, Боже мой, какво главоболие! Едно време щеше да се справи с него с помощта на доза болкоуспокоително и десетина отсечени дървета. А какво става сега? При всички тези пари, дето ги има, не иска да вземе дори едно простичко лекарство против главобол. Не, сър! Отишъл един от онези кождери на Харли стрийт, който му взел няколко лири, само за да каже: „Е, как сме тази сутрин?“ Фатален ход, момко. Разбира се, кождерът веднага се захванал да го преглежда. Почукал го тук, смушкар го там, казал, че е изтощен и накрая заявил, че трябвало да прекара шест месеца в сух, слънчев климат. Препоръчал Египет. Египет, можеш ли да си представиш, на човек, който в продължение на петдесет години си е мислел, това е някакъв град в Илинойс. Накратко, замина за Египет. Не иска и да чуе за къща в Англия и искрено се надявам някой крокодил да го изяде. А договорот за наем беше съставен и готов за подпис. Дявол да го вземе, много трудно. Понякога се чудя дали си струва да продължава да се боря.

Двамата потънахме в мрачно мълчание. Ъкридж, премятайки като броница нерадостните си мисли, опипваше разсеяно яката си. Аз пушех с натежало сърце.

– Какво ще прави сега твоята приятелка Дора? – най-последно попитах аз.

– Точно това ме притеснява – печално отговори Ъкридж. – Опитвах се да измисля някакъв друг начин да се сдобия с тази стотачка, но честно да си призная, страшно съм объркан. Не виждам никаква светлина в тунела.

И аз не съзирах нищо окуражаващо. Възможността да се сдобие със сто лири по какъвто и да е друг начин освен чрез обир на Монетния двор, ми се струваше почти невероятна.

– Странно как се стичат нещата – казах аз и му подадох писмото на редактора. – Виж това.

– Какво е то?

– Изпраща ме да напиша репортаж за бала с танци на клуб „Перо и мастило“. Ако не бях се срещал вече с твоята леля...

– И така обърка всичко.

– Нищо не съм объркал. Просто така се случи, че...

– Добре, момко, добре – глухо каза Ъкридж. – Няма да спорим кой крив, кой прав. Факт е, че независимо дали си объркал всичко или не, планът претърпя неуспех. Та какво казваше?

– Казвах, че ако не бях се срещал вече с твоята леля, можех да се запозная съвсем естествено с нея на този бал.

– Щеше да се въплътиш в Младия почитател – започна да доразвива идеята Ъкридж. – Да ѝ втълпиш, че можеш да ѝ сториш добро, като напишеш някоя и друга добра дума за нея във вестника.

– И да я помоля отново да назначи Дора Мейсън като лична секретарка.

Ъкридж въртеше писмото из ръцете си.

– Не мислиш ли, че дори и при това положение...

Жал ми беше за него, още повече ми беше жал за Дора Мейсън, но по този въпрос бях непреклонен.

– Не, не мисля.

– Но, помисли, момко – продължи да настоява Ъкридж. – На този бал тя може да е в по-сговорчиво настроение. Светлините, музиката, смехът, веселието.

– Не – отсякох аз. – Не може да стане. Не мога да откажа да ида на този бал, защото ако го направя, тукати ще ми отрежат квитанциите. Но едно нещо ще ти кажа. Смятам да стоя далеч от твоята леля. Точка. Понякога я сънувам нощем и се будя с писък на уста. Освен това, в моя случай няма никаква полза да я убеждавам. Тя изобщо няма да ме изслуша. Твърде късно е. Ти не беше там онзи следобед в Уимбълдън, но можеш да си сигурен, че аз определено не се числя към кръга от нейни приятели.

– Винаги става така – въздъхна Ъкридж. – Всичко идва твърде късно. Е, аз ще тръгна. Трябва доста да помисля, момко. Доста да помисля.

И той си тръгна без дори да отмъкне половината от тютюневите ми запаси – сигурен знак, че неговият жилав дух беше безвъзвратно сломен.

Балът на клуб „Перо и мастило“ се проведе, като много други тържествени церемонии от подобен род, в Лотъс румс, Найтсбридж. Сградата приличаше на казарма и изглежда беше предназначена само за подобни тъжни събития. По всичко личеше, че по отношение на членската маса клуб „Перо и мастило“ държеше повече на качеството отколкото на количеството; а музиката на оркестъра, когато пристигнах, се

характеризираше с онзи тенекиен звук, който винаги се получава в много големи зали, пълни на една шеста от обема си. Вътре беше хладно и мрачно и цареше всеобща меланхолия. Малкото двойки, които танцуваха на огромния няколко акра дансинг, изглеждаха сериозни и вгълбени, сякаш размишляваха за Всевишния там горе и си даваха сметка за тленността на човешката плът. По наредените покрай стените столове, които могат да се видят само в танцувалните салони под наем, седяха чудати същества и полугласно разговаряха, по всяка вероятност за тенденциите в скандинавската литература. Всъщност, единственото хубаво нещо в цялото мрачно събитие беше, че то се случваше преди ерата на очилата с рамки от черупка на костенурка.

Странната сива безнадеждност, която винаги ме измъчваше при срещите ми с големи групи хора на литературата, още повече се задълбочи при мисълта, че всеки миг мога да се сблъскам с мис Джулия Ъкридж. Обикалях из залата нащрек – като котка, озовала се в непозната уличка, която във всяка сянка вижда неприятел, готов да я замери с тухла половинка. От предстоящата среща не очаквах нищо друго освен неловкост и смущение. Урокът, който бях научил от предишната си среща с нея беше, че ако искам да бъда щастлив, трябва да се държа колкото е възможно по-далеч от мис Джулия Ъкридж.

– Извинете!

Моите предпазни мерки се бяха оказали крайно неефективни. Тя ме беше издебнала изотзад.

– Добър вечер – казах аз.

Няма никакъв смисъл подобни сцени да се репетираат предварително. Всички предвиждания и очаквания отиват директно в кошата. Когато влязох в тази зала, най-сериозно смятах, че ако срещна дяволската романистка, щях да изпитвам същото изпълнено с плахост усещане за вина и малощеност, което се беше оказало така пагубно за мен в Уимбълдън. Бях пропуснал да взема обаче предвид факта, че този болезнен за мен сблъсък се беше случил на неин терен и че от самото начало съвестта ми далеч не беше чиста. Тази вечер условията бяха различни.

– Вие член ли сте на клуб „Перо и мастило“? – попита с леден тон лелята на Ъкридж.

Нейните студени сини очи бяха вперени в мен с израз, който не беше точно отвращение, а по-скоро смразяващо и критично презрение. Така придирчивата готвачка гледа торния бръмбар, попаднал незнайно как в нейната чиста кухня.

– Не – отговорих аз. – Не съм.

Чувствах се самоуверен и готов за схватка. За мен тази жена беше истинска напаст божия и аз се опитах да изразя това свое убеждение с езика на очите.

– В такъв случай, кажете ми, моля, какво правите тук? Това е частен бал с танци.

Е, всеки си има своите моменти. Чувствах се така, както, предполагам, се е чувствал Билсън Тупалката по време на скорошния си двубой с Алф Тод, когато е видял своя противник да пристъпва към него свалил гарда, готов да получи нокаутиращ удар.

– Редакторът на „Светски вестник“ ми изпрати покана. Искане да напиша репортаж за събитието.

Ако аз се чувствах като Билсън Тупалката, лелята на Ъкридж сигурно се чувстваше съвсем като мистър Тод. Беше обезвредена, отровният ѝ зъб – счупен, ноктите ѝ – подрязани. В миг аз се бях преобразил от торен бръмбар в богоподобно същество, способно, ако спечелят благоразположението му, да осигури онова славословие, което е така скъпо на сърцето на всяка романистка. А тя не беше спечелила моето благоразположение. От всички тъжни слова, произнесени от човешка уста или написани от човешка ръка, най-тъжните са: „А можеше“. Ще бъде преувеличено да твърдя, че ченето ѝ увисна, но болката от този злочест момент я накара да разтвори устни в нещо подобно на отчаяние. Ала тази жена беше направена от доброкачествен материал. Тя веднага се окопоти.

– Журналистически пропуск – промърмори тя.

– Журналистически пропуск – като ехо повторих аз.

– Мога ли да го видя?

– Разбира се.

– Благодаря.

– Няма защо.

Тя отмина.

Аз възобнових огледа си на танцуващите вече доста по-спокоен. От пиедестала на сегашното ми приповдигнато настроение те не изглеждаха толкова зле, както преди няколко минути. Някои от тях, всъщност голяма част от тях, имаха почти човешки облик. Дансингът се беше понапълнил и дали защото се дължеше на моето въображение или не, атмосферата сякаш беше станала по-задушерна. Все още оставаше старото впечатление за погребална церемония, но сега човек можеше да приеме, че става дума за не толкова официална, а доста приятна погребална церемония. Започнах да изпитвам задоволство, че съм дошъл.

– Извинете!

Мислех си, че съм приключил с тази история завинаги, затова се извърнах с известно недоволство. Гласът, който се беше обърнал към мен, беше изискан тенор, а мъжът, влязъл в полезрението ми, имаше вид на изискан тенор. Той беше млад и възпълен, с царствена прическа и пенсне, завързано с черна връв.

– Извинете ме – каза този млад мъж, – вие член ли сте на клуб „Перо и мастило?“

Моето раздражение се стопи, защото изведнъж си дадох сметка, че погледнато от правилния ъгъл, твърдият отказ на тези хора да приемат, че аз мога да бъда един от тях, беше доста ласкателно. Несъмнено, помислих си аз, те се чувстваха в положението на собственика на един нощен клуб, който, даден на съд за оклеветяване на млада дама, която отказал да пусне под предлог, че не била подходяща личност за контакти с посетителите на заведението му, обяснил на съдията, че направил това като комплимент към нея.

– Не, слава Богу! – отвърнах аз.

– В такъв случай, какво...

– Журналистически пропуск – обясних аз.

– Журналистически пропуск? От кой вестник?

– „Светски вестник“.

У този младеж липсваше вкоренената гордост на Джулия Ъкридж, която я караше да се държи надменно и поне външно – с безразличие. Той грейна като изгряващо слънце. Сграбчи ръката ми и започна да я мачка. После заподскача весело около мен като младо агне напролет.

– Скъпи ми друже! – жизнерадостно възкликна въпросният младеж и стисна още по-здраво ръката ми, да не би дори и при това положение да избягам. – Скъпи ми друже, наистина трябва да поискам извинение. Не бих ви попитал, но тук присъстват хора, които не са поканени. Само преди миг срещнах един мъж, който каза, че си бил купил покана. Някаква нелепа грешка. Не сме пускали покани за продажба. Канех се да го разпитам по-подробно, ала той изчезна в тълпата и повече не го видях. Това е частен бал с танци, само за членовете на клуба. Елате с мен, скъпи ми друже, и аз ще ви дам някои подробности, които може да ви бъдат полезни за вашия репортаж.

Той ме въведе решително в малка стая встрани от залата, затвори вратата, за да не мога да се измъкна и на принципа, според който човек маже лапите на котката с масло, за да я убеди да се настани в нов дом, започна да се суети и да вади уиски и цигари.

– Седнете.

Аз седнах.

– Първо, за този клуб. Клуб „Перо и мастило“ е единствената ексклузивна организация в Лондон от този тип. Ние се гордеем с този факт. За литературните кръгове ние сме това, което са „Брукс“ и „Карлтън“ за светските. Членовете се избират единствено с покана. Изборът, както разбирате, има характер на награда. Имаме точно сто члена, като включваме само онези писатели, които, по наше мнение, притежават прозорливост.

– А големият, широк, гъвкав поглед върху нещата?

– Извинете?

– Нищо.

– Имената на повечето присъстващи тук тази вечер трябва да са ви много познати.

– Познавам мис Ъкридж, председателката.

Лека, почти неуловима сянка премина през лицето на пълния младеж. Той свали пенснето си и почисти стъклата с леко неодобрение. В гласа му се промъкна глуха нотка.

– А, да – каза той. – Джулия Ъкридж. Мила душица, но между нас казано, само между нас, никак не я бива за администратор.

– Нима!

– Наистина. Честно казано, аз върша цялата работа. Аз съм секретар на клуба. Между другото, името ми е Чарлтън Праут. Може би сте го чували?

Той ме изгледа с очакване и аз си помислих, че трябва да направя нещо по отношение на него. Беше твърде пригладен и нямаше право да си носи косата по този начин.

– Разбира се – отвърнах аз. – Чел съм всички ваши книги.

– Наистина ли?

– „Писък в нощта“. „Кой уби Джаспър Блосъм?“ – всички.

Той настръхна неодобрително.

– Сигурно ме бъркате с някой друг...ъ-ъ-ъ... писател – каза той. – Темите на моите произведения са доста различни. Рецензентите обикновено описват подобни произведения като „пастели в проза“. Най-харесваната ми книга, според мен, е „Сива мирта“. „Данстъбълс“ я издадох миналата година. Беше приета изключително добре. Освен това се занимавам с критика за доста по-изискани литературни обзори. – Той замълча. – Ако мислите, че ще представлява интерес за вашите читатели – каза той с неодобрително махване на ръката – ще ви изпратя снимка.

Възможно е вашият редактор да поиска да я използва.

– Сигурен съм, че ще иска.

– Една снимка някак си... така де... откроява подобни репортажи.

– Точно това – сърдечно отговорих аз – прави една снимка и нищо друго.

– И да не забравите „Сива мирта“. Е, ако сте изпушили цигарата си, можем да се върнем в балната зала. Хората там разчитат на мен да поддържам настроението.

Щом той отвори вратата, ни посрещна изблик на музика и дори в този първи момент изпитах странното чувство, че сега тя звучи по-различно. А когато се измъкнахме иззад една палма в саксия и пред нас се разкри дансингът, разбрах причината за това.

Дансингът беше пълен. Всъщност беше претъпкан, задръстен от гърчещи се в ритъм тела и не можеше да побере всички танцуващи. Там, където двойките се бяха движили като единични разузнавачи, сега имаше цели батальони В залата беше шумно, навсякъде се носеше смях. Тези хора може и да разчитаха, както сподели моят събеседник, на него, за да поддържа настроението им, но по всичко личеше, че се веселяха забележително добре и в негово отсъствие. Аз поспрях и удивено огледах тълпата. Цифрите, които беше цитирал Праут, очевидно бяха погрешни.

– Мисля, казахте, че клуб „Перо и мастило“ има само сто члена.

Секретарят се опитваше да нагласи очилата си. Той имаше почти същата способност като Ъкридж да изпуска пенснето си в моменти на силно вълнение.

– Сто... сто са – заекна той.

– Е, като ги броя отляво надясно, излизат близо седемстотин.

– Не мога да разбера.

– Може би са провели нов избор и са приели неколцина писатели, на които им липсва прозорливост – предположих аз.

В този момент съзрях мис Ъкридж, която вървеше към нас наежена.

– Мистър Праут!

Талантливият млад автор на „Сива мирта“ подскочи конвулсивно.

– Да, мис Ъкридж?

– Кои са всички тези хора?

– Аз... аз не знам – отговори талантливият младеж.

– Не знаете! Ваша работа е да знаете. Вие сте секретарят на клуба.

Предлагам да разберете колкото може по-бързо кои са и какво си мислят, че правят тук.

С вид на човек, изпратен против волята му на смъртоносна мисия и уши, обагрени в яркорозово, скастриеният секретар се зае храбро със задачата. Край нас минаваше мъж с ведър вид, светли мустаци и вратовръзка и той скочи към него като възпълничък леопард.

– Извинете, сър.

– Е?

– Ще бъдете ли така добър... имате ли нещо против... извинете ме, че питам...

– Какво правите тук? – рязко попита мис Ъкридж, като прекъсна безплодното му запъване с властно нетърпение. – Как се озовахте на този бал?

Човекът доби изненадан вид.

– Кой, аз ли? – каза той. – Дойдох с всички останали.

– Какво искате да кажете с това „всички останали“?

– Членовете на клуба „Танцувални мероприятия и разходки сред природата на магазини «Уорнърс»“.

– Но това е бал с танци на клуб „Перо и мастило“ – с треперлив гласец изхленчи мистър Праут.

– Има някаква грешка – убедено отвърна мъжът. – Някаква глупава грешка. Ето – добави той, като повика с кимване един солиден джентълмен на средна възраст, който се суетеше наоколо, – по-добре да поговорите с нашия почетен секретар. Той трябва да знае. Мистър Бигс, този джентълмен изглежда мисли, че е станала някаква грешка с бала.

Мистър Бигс се спря и изслуша казаното. Погледнат отблизо, той имаше енергичен, непоколебим вид. Човекът определено ми хареса.

– Мога ли да ви представя мистър Чарлтън Праут? – каза аз. – Автор на „Сива мирта“. Мистър Праут – продължих, тъй като това не произведе почти никакво впечатление – е секретарят на клуб „Перо и мастило“.

– А аз съм секретарят на клуба „Танцувални мероприятия и разходки сред природата на магазини «Уорнърс»“ – заяви мистър Бигс.

Двамата секретари се изгледаха предпазливо, като две кучета.

– Но какво правите тук? – простена мистър Праут с глас на лек ветрец, полюшващ върховете на дърветата. – Това е частен бал с танци.

– Нищо подобно – решително отсече мистър Бигс. – Аз лично купих билети за всички наши членове.

– Но ние не сме пусkali никакви билети за продажба. Балът беше изключително за...

– Съвсем очевидно е, че или сте дошли в погрешна зала, или сте

сбъркали датата – тросна се мис Ъкридж, като отне думата на мистър Праут и пое върховното командване. Не я обвинявах, че изпитва известно нетърпение. Секретарят се справяше доста слабо с поверената му операция.

Мъжът, който представляваше клуба „Танцувални мероприятия и разходки сред природата на магазини «Уорнърс»“ повдигна многозначително вежди и изгледа учтиво, но войнствено този нов противник. Сега видът му ми легна на сърцето още повече. Човекът срещу нас беше готов да се бори докрай, дори ако това му отнемеше цялото лято.

– Нямам честта да познавам тази дама – спокойно отвърна той, но очите му бяха започнали да кървяват. Хората от рода Бигс, сякаш казаха тези очи, считаха под достойнството си да воюват с жени, но ако жените си го търсеха, те можеха да бъдат мъже от стомана, без капчица жалост към врага. – Мога ли да попитам коя е тази дама?

– Това е нашата председателка.

– Радвам се да се запозная с вас, мадам.

– Мис Ъкридж – довърши представянето мистър Праут. Името изглежда прозвуча познато на мистър Бигс. Той се наведе и очите му блеснаха победоносно.

– Ъкридж ли казахте?

– Мис Джулия Ъкридж.

– Тогава всичко е наред – оживено заяви мистър Бигс. – Няма никаква грешка. Аз купих нашите билети от един джентълмен на име Ъкридж. Взех седемстотин по пет шилинга бройката, с намаление заради количеството и десет процента отстъпка за това, че платих в брой. Ако мистър Ъкридж е действал противно на указанията, вече е твърде късно да се поправи станалото. Би трябвало много ясно да му обясните какво трябва да направи, преди да се захване да го прави.

И с това изключително логично становище почетният секретар на клуба „Танцувални мероприятия и разходки сред природата на магазини «Уорнърс»“ се завъртя на тока на лъскавата си лачена бална обувка и изчезна сред множеството. Аз също се отдалечих. Тук, очевидно, нямаше какво повече да ме задържа. Докато вървах към изхода, погледнах през рамо. Авторът на „Сива мирта“ изслушваше встъплението на предстоящия болезнен tête-à-tête със своята шефка. Сърцето ми се късаше за него. Ако на света имаше напълно невинен човек, това беше именно мистър Праут, но президентката на клуб „Перо и мастило“ не беше жена, която би позволила подобна дреболия да ѝ попречи.

– О, просто ми хрумна, момко – каза Стенли Федърстоунхо Ъкридж

скромно, интервюиран по-късно от нашия представител. – Ти ме познаваш. В един момент умът ми е празен лист, в следващия – бум! – хрумва ми някоя страхотна идея. Когато ми показва онази покана за бала, нещо загложди ума ми. После случайно срещнах в пивницата един тип, който работел в магазини „Уорнърс“. Приятен тип, доста пъпчив. Каза ми, че техният клуб „Танцувални мероприятия и разходки сред природата“ подготвял поредното празненство за полугодieto. От дума на дума го убедих да ме запознае с почетния секретар и се договорихме. Този мъж ми хареса, момко. Голямо удоволствие е да срещнеш разумен човек, който разбира от бизнес. Уточнихме подробностите за нула време. Е, нямам нищо против да ти кажа, Корки, мойто момче, че най-сетне за пръв път в живота ми започвам ясно да виждам пътя си. Сега разполагам с известен капитал. След като изпратя на бедната малка Дора нейната стотачка, ще ми останат най-малко петдесет лири. Петдесет лири! Скъпи ми стари синко, от мен да знаеш, няма граница – абсолютно никаква граница пред онова, което мога да постигна с пет десетарки в джоба. Отсега нататък съвсем ясно виждам пътя напред. Стъпил съм на твърда почва. Светът, мойто момче, е в краката ми. Нищо не може да ми попречи да натрупам огромно състояние. Не преувеличавам, стари друже – огромно състояние. Ами че след година, по моите при това съвсем скромни сметки... – В този момент нашият представител напусна бързо сцената.

КРАЙ

© 1923 П. Г. Удхаус
© 2005 Тодор Кенов, превод от английски

P. G. Wodehouse
Ukridge Sees Her Through, 1923

Сканиране и разпознаване: Бамбо, 2006

Публикация:

ЪКРИДЖ. 2005. Изд. Кронос, София. Превод: от англ. Тодор Кенов. Формат: 20 см.
Страници: 256. ISBN: 954-8516-97-7

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2161>]